

ואימא לרבות ליל חמשה עשר לביעור – And I would say, to include the night of the fifteenth for the removal of the חמץ

OVERVIEW

The גמרא asks how can you be certain that ביום הראשון תשביתו, אך, is written in order to teach us the חמץ on י"ד, perhaps it is written to teach us the חמץ on ליל (פסח) (the first [Seder] night of ט"ו). Without תשביתו we may have thought that the חמץ begins on the day of the fifteenth as it is written 'שבעת ימים וגו'. Our תוספות offers an alternate answer to this question, and will also challenge the גמרא's actual answer.

- גמרא comments; the תוספות

הוי מצי לשנויי ביום כתיב כדמשני בסמוך¹ –

Could have answered; 'we cannot assume that ביום הראשון אך comes to include ליל because the פסוק writes ביום which precludes night', as the גמרא shortly answers concerning a similar question.²

וכי נמי משני דאיתקש השבת שאור לאכילת חמץ –

And also, once the גמרא answers that eliminating שאור is compared to eating חמץ (so no ליל ט"ו on מותר חמץ is therefore there can never have been any thought that חמץ is [extra] פסוק is necessary to teach us this איסור) –

לא צריך לקרא דמייתי שבעת ימים שאור לא ימצא –

It was not necessary for אביי to cite the פסוק of לא ימצא שאור to prove (since it conflicts with הראשון אך [or it makes it redundant]) –

דמדאיתקש השבת שאור לאכילת חמץ יכול לדרוש הכל³ –

For we can derive it all (that חמץ is י"ד) from the fact that השבת שאור was likened to אכילת חמץ (without utilizing the פסוק of שבעת ימים) –

כמו שדורש רבי יוסי (הגלילי)⁴ לקמן⁵:

¹ The גמרא there asks perhaps ביום הראשון אך teaches us (not only that חמץ is אסור [partially] on י"ד, but rather) that it is אסור (even) on ליל י"ד. The גמרא responds that this cannot be, for the פסוק states ביום הראשון which means day and not night. Similarly, the גמרא here could have given the same answer.

² See (דף ה,א ד"ה ביום) and the תוספות רבינו פרץ (ה,א ד"ה ביום) who answer this question. [Basically that it is more difficult to assume that ביום הראשון אך comes to include ליל י"ד, than it comes to include ליל ט"ו.]

³ See 'Thinking it over'.

⁴ There is a discussion among the commentaries whether the word 'הגלילי' should be omitted.

⁵ There, ג, ריה"ג explains since חמץ is אסור אך ביום הראשון therefore חמץ is אסור אך (that it is partially) (בסופו) ה,א.

Just as ר' יוסי (הגלילי) explains it later.⁶

SUMMARY

אך ביום הראשון cannot teach us that ליל ט"ו is אסור since the word ביום is used. There is no need to cite י"ד on איסור חמץ since we can derive שבעת ימים וגו' from the השבתת שאור לאכילת חמץ ואכילת חמץ לאכילת מצה of היקשים.

THINKING IT OVER

היקש claims that there is no need for the פסוק of שבעת ימים, since we have the היקש שבעת ימים of פסוק is from the אכילת חמץ to השבתת שאור of היקש. ⁷ However, 'וכו'. How can תוספות argue that this פסוק is superfluous?!⁸

Therefore ליל ט"ו on (which is) אכילת מצה of זמן (which is) בשעת איסור אכילת חמץ) effective is השבתת שאור (מותר) for י"ד must refer to אך ביום הראשון.

⁶ If we assume the first interpretation of the previous ד"ה וכתוב that תוספות אך ביום is redundant, then שבעת ימים is not necessary, because we can know the redundancy based on the היקש (the היקש teaches us that begins השבתת שאור) ליל (טו), and if we assume the second explanation of תוספות (and that אביי was aware of חלק אביי) then the לימוד of אביי is precisely the לימוד of (הגלילי) ר"י; without the שבעת ימים.

⁷ See footnote # 3.

⁸ See צל"ח and the מהרש"א (הארוך).